

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

Ի. Գ. ՏԱՐԻ

17 ՅՈՒՆԻՍ 1906

ԹԻԻ 21

ԱՐԾԱԹԻՆ ԳԻՆԸ

ԵՒ ԱՆՈՐ ԵԼԵԻԷՋՆԵՐԸ

Կ'ԱԶԴԵՆ

Մեր վանառականութեան վրայ

Սնցած չարթու եւրոպական հրապարակներու վրայ ձոյլ արծաթի գինը զգալի փոփոխութիւն մը չկրեց։ Այս առթիւ կ'արժէ հարցնել թէ արծաթին գինը շահեկանութիւն ունի՞ մեզ համար, եւ անոր անկումը մեր վաճառականութեան ու երկրագործութեան վրայ ազդեցութիւն մը կ'ընէ՞ արդեօք։ Այս հարցին պատասխանելէ առաջ, արծաթին արժէքին, արտադրութեան եւ չրջարեւութեան վրայ ակնարկ մը նետենք։

Ամերիկան գտնուելէ առաջ, յառեւտուրի մէջ գործածուած թանկագին մետաղ դրամը դրէթէ արծաթն էր միայն։ Ոսկին սակաւ էր։ Այս երկու մետաղին համեմատութիւնն էր 1—12, այսինքն մէկ կրամ ոսկին 12 կրամ արծաթ կ'արժէր։ Երբ Ամերիկան գտնուեցաւ ու ոսկիի հանքերը շահագործուիլ սկսան, հրապարակին վրայ մեծաքանակ ոսկի երեւցաւ, որով իջաւ այս մետաղին արժէքը։ Սակայն միեւնոյն պահուն գտնուեցան Պոլիվիոյ եւ Մէքսիկայի արծաթի հանքերը ու ասով դարձեալ անոնց արժէքին համեմատութիւնը հաւասարակշռուեցաւ։ Ասիէ առլին, թէ՛ շարունակ ոսկիի ու արծա-

թի նորանոր հանքեր գտնուեցան եւ թէ անոնք հետզհետէ լաւագոյն մեթոտներով շահագործուեցան, որով այս երկու մետաղներուն արտադրութիւնը հաւասարապէս աճեցաւ, ու առեւտրական հրապարակներու վրայ շատցան ոսկի ու արծաթ դրամները: 1500ին 47,000 քիլօ էր արծաթին արտադրութիւնը, 1896ին եղաւ աւելի քան 5 միլիոն Սակայն արծաթը միշտ ոսկիէն քիչ մը աւելի կ'արտադրուէր, ու բնականաբար անոնց համեմատութիւնը պիտի փոփոխէր: Այդպիսի 1800ին, մէկ տրամ ոսկին 15¹/₂ տրամ արծաթ կ'արժէր: 1875 էն մինչեւ 1895, արծաթի արտադրութիւնը անհամեմատ քանակութեամբ աւելցաւ: 1861 էն 1870՝ տասը տարուան մէջ 1,220,000 քիլօ եւ 12 միլիոն ոսկի արժէքով արծաթ մետաղ արտադրուած էր, մինչ 1871—1875 հինգ տարուան մէջ երկու միլիոն քիլօ եւ 19 միլիոն ոսկի արժէքով արծաթ արտադրուեցաւ, իսկ 1891—1896 ին, այսինքն վեց տարուան մէջ 10 միլիոն քիլօ արտադրութիւն եւ 95 միլիոն ոսկի արժէք ունեցաւ: Այս ահագին արտադրութեան պատճառաւ, ոսկին արծաթին հետ ունեցած համեմատութիւնը 1—15¹/₂էն ելաւ 1.19ի 1890ին եւ մէկ քիլօ արծաթը, որ կ'արժէր 220 ֆր., իջաւ 117 ֆրանքի:

Արծաթ մետաղը երկու յատկութիւն ունի, մէյ մը իբր վաճառք հրապարակին վրայ առեւտուրի նիւթ է, եւ մէյ մըն ալ իբր դրամ առեւտուրի մէջ կը շրջաբերի: Վաճառքի դերին մէջ անոր գինին անկումը կարեւորութիւն չունի: Ուրիշ վաճառքներու նման անոր գինն ալ խնդրանքի ու մատուցումի օրէնքով կ'որոշուի: Սակայն իբր դրամ եւ իբր արժէք չափելու դժուրժիք՝ անոր ներքին արժէքը իր հակազդեցութիւնը կ'ընէ բոլոր առեւտրական հրապարակներու մէջ ծախսուած վաճառքներու գիներուն եւ սպառումին վրայ:

Արծաթին այս յարաճուն արտադրութիւնը ու անոր հետեւանքով գինին անկումը հարկադրեց կառավարութիւններէ մի քանիները, որպէս զի իրենց դրամական դրութեան մէջ փոփոխութիւններ ներմուծեն: Այդ կառավարութիւններէ ոմանք, ինչպէս Անգլիա եւ Գերմանիա, բոլորովին վտարեցին արծաթը, զայն ամենափոքր առեւտուրներու մէջ միայն գործածելի ընելով: Ոմանք, ինչպէս Թուրքիա, Ֆրանսա, չափաւորեցին արծաթ դրամ կտրելը: Բայց կան ուրիշ

երկիրներ ալ, ինչպէս Հարաւային Ամերիկա եւ Ասիոյ մեծ մասը, ուր առեւտուրն մէջ չըջաբերած դրամը միմիայն արծաթն է :

Արծաթի գինին անկումը միայն ոսկի դրամ գործածող երկիրներու առեւտուրն վրայ ազդեցութիւն չընէր, ո՛չ ալ այն երկիրներուն առեւտուրն, ուր չըջաբերած դրամին արծեքը բարձր բռնած է կառավարութիւնը : Իսկ բնականաբար արծաթին գինին իյնալուն հակազդեցութիւնը կը կրեն միայն արծաթ գործածող երկիրները : Հոն վաճառքներու գինը կ'աժանայ եւ ուրիշ երկիրները, որոնք միեւնոյն վաճառքները կը ծախեն, անուղղակի կը վնասուին այդ գիններու աժանութենէն . — Օրինակի համար, Հնդկաստան միայն արծաթ դրամ կը գործածէ : Երբ արծաթին գինը իյնայ, անոր հետ կ'իյնայ նաեւ Հնդկաստանի արտադրած ու արտածած վաճառքներուն գինը : Եթէ մէկ ոսկին արծաթ դրամ 100 զրուշ արժէ եւ արծաթ ստակով մէկ օխա բամբակը 5 զրուշ կամ մէկ օխա ցորենը 1 զրուշ, ըսել է որ մէկ ոսկի տալով պիտի գնենք 20 օխա բամբակ կամ 100 օխա ցորեն : Այլ սակայն երբ ձոյլ արծաթին գինը իյնայ ու անոր հետեւանքով ալ արծաթ դրամին սակը փոփոխի ու մէկ ոսկին դիցուք թէ 150 զրուշ արծաթ դրամ արժէ, — ինչպէս որ կ'ըլլայ մին ոսկեդրամ եւ միւսը արծաթ դրամ միայն գործածող երկու երկիրներու առեւտրական յարաբերութեանց մէջ — այն ատեն մէկ ոսկի տալով պիտի առնենք 30 օխա բամբակ կամ 150 օխա ցորեն, որով արծաթին գինին իյնալը արծաթ դրամ գործածող երկիրներու վաճառքներուն գինը այսպէս կ'իջեցնէ, ու միեւնոյն նիւթը արտադրող ուրիշ երկիրներ ալ կամ կ'ստիպուին նոյն գինով ծախել եւ կամ բոլորովին քաշուիլ հրապարակէն :

Այժմ արծաթին գինը թէեւ այս համեմատութեամբ երեւելներ չունի, բայց եթէ երբեք ունենայ, կրնայ անտեսական սոյն երեւոյթը յառաջ բերել, եւ որովհետեւ ընդհանրապէս արծաթ դրամը երկրագործ երկիրները միայն կը գործածեն, կը հետեւի որ երբ երկրագործական արտադրութեանց գինը իյնայ, անշուշտ մեր երկրագործին ալ կը վնասէ ու անոր հետ նաեւ վաճառականին :

Հոս, դիտելի ուրիշ պարագայ մըն ալ կայ. Տնտեսա-

կան օրէնքի համաձայն, երբ դրամը առատ ըլլայ ու անոր արժէքը նուազի, ուրիշ վաճառքներուն գինը վրայ կը դնէ: Իսկ այս օրէնքին հակառակը ըլլալով ու վերը յիշուած պատճառներով, արծաթին առատութիւնը ու անոր գինին կոտորիլը ուրիշ վաճառքներու գինին վրայ անկում առաջ կը բերէ:

ՄԵՐ ԵՐԵՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ

«Գապա - եօննա» յի դերը

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

×

Միայն Դ դուռ

Եւրոպայի մէջ գետերու մեծ մասը կ'աճին կը յորդին եւ պարբերաբար ողողելով, մեծամեծ վնասներ կը հասցնեն իրենց շրջակայ վայրերուն:

Թուրքիոյ մէջ այդ տեսակ գետեր չունինք, բայց կան շատ մը հեղեղներ, որոնք սաստիկ անձրեւով մը կամ ձիւնի հալումով մը յանկարծ կը լեցունին կ'ուռնան եւ վրտանդաւոր կ'ըլլան: Զուրի հոսանքներ կաղմուելով անոնցմէ, կ'իջնեն կը խուժեն լեռներէն վար, դաշտերուն վրայ, կ'ողողեն արտերը, կը քշեն կը տանին հունձքերը ու քարերով եւ աւազով կը ծածկեն հողը:

Եւրոպայի մէջ գետերու յորդումը կարելի եղածին չափ արգիլելու եւ ողողումները մեղմելու համար շինած են ջրուղիներ, թումրեր, ջրամբարներ ևլն. ևլն: Սակայն, ասոնցմէ զատ, այդ նպատակին ծառայող ուրիշ միջոցներ ալ կան որոնք նուազ ծախքով եւ դիւրութեամբ կ'ըլլան եւ հետեւապէս ամէնէն աւելի կը պատշաճին մեղի և մեր մշակներուն: Հեղեղներուն ընթացքը մեղմացնելու ամէնէն ազդու եւ գլխաւոր միջոցն է լեռներուն վրայ ծառեր անկիլը կամ անտառ կաղմելը (reboisement): Ծառերուն անհամար տեքեւները կը ժողովեն անձրեւին կաթիլները, կ'ուռացնեն ջուրին կուտակուիլը ու անոնց ընթացքը կը մեղմացնեն: Եւ որով-

հետեւ անտառ կաղմելը թէ՛ ժամանակի եւ թէ՛ մեծ դրամի կարօտ գործ մ'է, այդ պէտքը կը լրացունեն ուրիշ եղանակաւ մը որ քիչ ծախքով կ'ըլլայ եւ ամէն մարդու կը յարմարի:

Եւրոպայի մէջ շատ տեղեր փոխանակ ծառի՝ լեռներու կողին վրայ մարառուոյտ (զապա եօնճա) կը մշակեն: Մարառուոյտին մեծատարած մարգարօտները անտառի մը դերը կը կատարեն: Մարառուոյտին արմատները երկար ու տարածուն են, եւ հողին փլուզումները կ'արգիլեն: Անոր տերեւախիտ ցօղունը, որ 60—80 տանթիւ երկարութիւն կ'ունենայ, եկած անձրեւին մեծ մասը կը պահէ: Այս կերպով մարառուոյտի արտ մը անտառի մը չափ ջուր կը ծծէ ու անոր նման հեղեղներ եւ ողողումներ կ'արգիլէ ատենի մը համար:

Մարառուոյտը արուեստական մարգագետիններու ամէնէն լաւագոյն տունկն է: Քիչ մը խնամքով յառաջ կուգայ: Շուտով եւ առատօրէն կ'աճի, մանաւանդ լաւ հողի վրայ ու տաք կլիմայի ներքեւ: Տարին 2—3 անգամ կը կտրեն եւ 7—8 տարի կը դիմանայ: Մէկ տէօնիւմի մշակութեան համար կը բաւէ երկու երեք օխա սերմ, որուն արժէքն է 6—7 զլուշ:

Խիստ փափաքելի է որ մեր երկրագործները այս տունկին մշակութեան խնամք տանին ու անով իրենց հողերուն չրջակաները արուեստական մարգագետիններ կաղմեն: Մարառուոյտը արջառներու էն սննդարար ուտելիքը ըլլալով, թէ՛ մեր երկրագործներուն կենսական մէկ պէտքը կը լրանայ անով եւ թէ՛ քիչ ծախքով կարելի կ'ըլլայ պատուար մը կանգնել հոսանքներուն ու ողողումներուն դէմ, որոնք անձրեւով եւ հեղեղներով կամ ձիւներու հալումով յառաջ կուգան ու լեռներէն եւ բլուրներէն խուժելով երբեմն մեծսակեծ փլասներ կը հասցնեն բերքերուն:

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԱԲՍԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԸ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՍԱԿԱԳԻՆԸ

1905 Մարտ 31 ին հաստատուած

×

Հետեւեալ ներածողներէն զաւ, որոնց սակագինը նշանակուած է ստորեւ, ուրիշ անկէ ապրանք եւ ներածութիւնք մասսային տուրքէ ազատ են Անգլիոյ մէջ:

Ո եւ է տեսակ դարեջուր	36 կալոնը ⁽¹⁾	£ 1.12. 0
Խաղի թուղթ	12 ծրարը	3. 9
Եղերդ (հիմնիպա) պարզ	կենդինարը	13. 3
» եւ ուրիշ բանջարեղէն որոնք		
կ'աղացուին եւ կը խմուին, լիւրային		0. 2
Ջրային քլորիք	»	1. 4
Քլորոֆորմ	»	3. 3
Նարգէլակերի (հիմնիպաւն մե-		
վիզի)	»	0. 1
» չոքուա եւ փոշի	»	0. 2
» իւղ	»	0. 1
» պատրաստուած		
ա' եւ է բմակելի	»	0. 2 1/2
Խաչուէ	կենդինարը	14. 0
Բամբակի ոգի	կալոնը	1. 6. 3
Եթեր թթու	լիւրային	1.11
» ձմեռային	կալոնը	1. 7. 5
Չորչուած պտուղներ	կենդինարը	2. 0
Թուղ, սալոր, չամիչ	»	7. 0
Ալքոլ	կալոնը	11. 4
Ռօմ եւ գոնեաք	կալոնը	0.11. 4
Ամէն տեսակ ոգելից բմակելի	»	0.16. 4
Թէյ	լիւրային	1. 0. 6
Ծխախոտ	»	0. 4. 4
Սիկար եւ սիկարէթ	»	0. 6. 0

(1) 1 կալոնը 2 1/2 շիդրա է:

Գինի	կալոնը	0. 1. 3
Շաքար	կենդինարը	0. 4. 2
Շաքարեղէն եւ քաղցրաւենի (րեչիկ)	կենդինարը	0. 1. 3
Շաքարեղէն ալքոլով պատրաս- տում	լիպրային	0. 0. 1

Արտածութեան վրայ դրուած մասն, որ Թրանսիլւոյի պա-
տերազմին ժամանակ սկսաւ եւ մինչեւ հիմա կը շարունակե

Հանքային ածուխ	Թոնոյին	0. 1. 0
Հանքային ածուխի քօք	»	0. 1. 0

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս հարստացաւ

Ա Ն Ք Ղ Ի Ա

×

Նախորդ յօդուածով քսած էինք թէ ծայրագոյն Ասիոյ
մէջ անգղ. դաղթավայրեր հիմնելու եւ Հնդկաստանի հետ
առեւտրական յարաբերութիւն հաստատելու նպատակաւ,
առաջին անգամ 1600ին կազմուեցաւ « Անգղ. արեւելեան
հնդկական ընկերութիւնը », որ մինչեւ 1613 ի Հնդկաստան
ըրած իր առանձնիկ ուղեւորութենէն նիւթական մեծ ար-
դիւնք մը չէր տեսած: Այս թուականին (1613) որոշուեցաւ
որ ընկերութեան գործերը հաւաքաբար տնտեսուին, ոչ ոք
իր հաշուոյն առանձին գործէ եւ աւելի ուժով գործի ձեռ-
նարկելու համար 500,000 ոսկիի նոր գրամագլուխ մը հա-
ւաքեց միայն չորս ուղեւորութեան համար: Չորս նաւ դըր-
կուեցաւ Հնդկաստան: Բորդուկալցիք, որ իրենք նախ այդ
կողմերը հաստատուած ըլլալով Հնդկաստանի եւ չըմականե-
լու տուրնառը իրենց առանձնայատուկ իրաւունք մը կը
նկատէին եւ բոլոր միւս առեւտրական ընկերութիւնները
ուրիշներու ստացուածքին ոտնձգութիւն ընող կը համարէին:

մեծ ու փոքր քսան եւ հինգ նաւերով յարձակեցան անգլիական չորս նաւերուն վրայ: Բայց Անգլիացիք ուրիշ ազդերէ աւելի Հնդկաստանի կառավարութիւնը սիրաշահած ու անոր համակրութիւնը Գրեմած ըլլալով, անոր օգնութեամբ յաղթեցին Բորթուկալցիներուն եւ վանեցին զանոնք: Անգլ. ընկերութեան համար նիւթապէս թէ բարոյապէս խիստ նպաստաւոր եղաւ այս յաջողութիւնը: Կրցաւ Հնդկաստանի հետ աւելի սերտ կապակցութիւն մը ունենալ եւ անմիջապէս հոն դաշնուող Անգլիոյ կառավարութեան ներկայացուցիչին միջոցաւ Հնդկաստանի Սիամի ու Ճավայի մէջ եւ շրջակաները քսան եւ մէկ առեւտրական գործակալութիւններ հաստատել:

Անգլիոյ ձեռք բերած այս յաջողութիւնը դժգոհութեան տեղի տուաւ հոն գործող ուրիշ ազդի առեւտրական ընկերութիւններու, մանաւանդ անոնց էն ուժովին՝ Հոլանտացիներուն: Այլ եւս թշնամութիւն մը եւ կատաղի մըրցում մը սկսաւ անոնց միջեւ, ինչպէս երբեմն Հանսայի հետ ունեցած էր Անգլիոյ վաճառականութիւնը: Պահ մը որոշուեցաւ որ Անգլիական ու Հոլանտական առեւտրական ընկերութիւնները փոխանակ միասակար ուղղութեան մը հետեւելով գիրալ փճացնելու, համաձայնին և երկուստեք արդիւնաւոր ըլլան: Այդ նպատակաւ ներկայացուցիչներ կարգուեցան, բանակցութիւններ տեղի ունեցան, որոնք սակայն ապարդիւն մնացին: Հոլանտացիք կ'առաջարկէին որ Հնդկաստանի վաճառականութիւնը իրենց երկուքին մենաշնորհ ընեն ու անկէ արտաքսեն Բորթուկալցիներն ու Սպանիացիները: Անգլիացիք կը մերժէին զայդ, անսլարկեշտ ու անգործնական պահանջում մը նկատելով, ուրիշ միայն Հոլանտա կրնար ճգտուիլ:

1616 ին տարածայնութիւն մը ելաւ թէ Դանիա ու Ծըրանստ ալ Հնդկաստանի հետ գործելու համար առեւտրական ընկերութիւններ պիտի կազմեն: Այս լուրին վրայ Հոլանտա անգամ մը եւս առաջարկեց Անգլիոյ միանալ ու մերժուեցաւ: Հոլանտացիք սկսան ա'լ ամէն կարելի միջոցներով ջնասել Անգլիոյ վաճառականութեան:

Անգլ. արեւելեան Հնդկական առեւտրական գործակալութիւնները թէ՛ Հոլանտացիներուն եւ թէ՛ Բորթուկալցի-

ներուն թշնամական ցոյցերուն եւ թէ նոյն իսկ անգղիացի ծովահէններուն իրենց ազգին նկարագրին պատիւ չբերող արարքներուն դէմ անգղիական շահերը պաշտպանելու համար դիմեցին իրենց կառավարութեան: Այս նպատակաւ Անգղիական կառավարութիւնը Սըր Թոմաս Տէյլի հրամատարութեամբ եւ արտաքոյ կարգի իրաւասութեամբ վեց խոշոր նաւեր զրկեց Հնդկաստան: Տէյլ առաջին անգամ Պարսից կառավարութեան օգնեց Պարսից ծոցէն վանելու համար շրջակաները դեղերող Բորթուկալցի ծովահէն ասպատակները, որովհետեւ Բորթուկալցիք այլ եւս թողլով առեւտուրի օրինաւոր միջոցները, կը դիմէին անուղիղ ձեռնարկներու: Անգղիոյ համար մեծ յաջողութիւն մը եղաւ այս, որովհետեւ իր ձեռք անցաւ Պարսկաստանի կամ աւելի Պարսից Ծոցին մէջ ծովային վաճառականութիւնը:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Նիշրական Էնկանքեր

×

61. — Այս էնկանթէրը կը կայանայ, տոմարներէն անջատաբար, մեր գոյքերուն արժէքը ճշտելուն մէջ: Այս ճշտումը թերեւս աւելորդ երեւայ ոմանց, նկատելով որ մեր տոմարներուն ռուսքն ու ելքը կը յայտնեն ստացուած եւ ծախուած ապրանքներուն գումարը եւ հետեւաբար բարձման գործողութիւնով մը կը գիտցուի վաճառատան մէջ գտնուած ապրանքին արժէքը: Այս խորհրդածութիւնը շատ ճիշտ պիտի ըլլար, եթէ խարդախութիւնները, գողութիւնները, մոռացումները նկատի չառնուէին: Ուրեմն մեր ապրանքներուն մանրակրկիտ ճշտումը բացարձակապէս անհրաժեշտ է, տոմարներուն ցոյց տուած թիւերը ստուգելու եւ ապահով ըլլալու համար որ սխալներու կամ խարդախութեան զոհ եղած չենք: Եւ յետոյ դիտել կուտանք որ ծախուած ապրանքներուն ճիշտ քանակութիւնը ցոյց տուող

օժանդակ տոմարները մեծաքանակ վաճառականները միայն կ'ունենան։ Գալով փոքր վաճառականներուն, անոնց համար կարելի չէ այս տեսակ տոմարներ ունենալ։ Ուրեմն ցոյց տանք թէ ինչ եղանակով կը կատարուի մեր ապրանքներուն եւ գոյքերուն ճշտումը։ Նախ կ'սկսինք վաճառքներէն, որոնք ըստ պարագայի, հինգ ստորաբաժանումներ կ'ունենան։

62. — 1. — Պատաս ապրանք վաճառասան մեջ. — Վաճառատան պաշտօնեան դիւրաւ կրնայ ըսել մեզ ապրանքներուն մանրամասնութիւնը, որոնց գինները կը նշանակենք օրուան արժէքով, սա հիման վրայ. — եթէ այսօր ուղէինք այս ապրանքները կանխիկ ծախել քանի՞^օ պիտի ծախէինք, կամ եթէ ուղէինք գնել, քանի՞^օ զրուշ պիտի տայինք։

2. — Պատաս ապրանք մթերանոցի մեջ. — Մթերանոցի մէջ գտնուած ապրանքներուն ցուցակագրութիւնը աւելի դիւրին է, վասնզի հոն վաճառատան պէս չէ, պաշտօնեան կրնայ հանդարտօրէն իր գործը տեսնել։

3. — Ճամբան գտնուած ապրանքները. — Մեր կողմէ գնուած, բայց տակաւին մեր ձեռքը չհասած եւ ճամբան գտնուած ապրանքներն ալ կը հաշուենք։

4. — Մեր հաշուոյն ծախուելու համար դրկուած ապրանքները. — Այս ապրանքներու մասին երկու կարծիք կայ. Ոմանք կ'ըսեն որ ի հաշիւ ծախուելու համար զրկուած ապրանքներուն վիճակը թէական ըլլալով, պէտք չէ որ անոնցմէ ըլլալիք շահերը հաշուի մէջ անցընենք, այլ բուն արժէքով նշանակելու ենք, ծախքերը վրան աւելցնելով։ Ուրիշներ ալ կ'ըսեն որ եթէ այդ ապրանքները ծախէինք, ո՞րչափ դրամ պիտի գար մեզ, ճիշտ այդ արժէքով պէտք է նշանակենք, ինչպէս որ կ'ընենք մեր վաճառատան մէջ գտնուած ապրանքներուն համար։

5. — Մասնակցութեամբ վաճառելի ապրանքներ. — Հոս ալ երկու եղանակ կայ. — Կրնանք արժէգինին համար մեր տուած բաժինը հաշուել ծախքը վրան բարդելով եւ կամ մեր բաժինին արդի մերձաւոր արժէքը հաշուել, առանց մեզի վիճակելիք շահու կամ վնասի բաժինը նշանակելու։

Թղթապանակ

63. — Ապրանքէն ետքը կուգայ թղթապանակը կամ առևտրական թուղթերը, որոնց նոյն օրուան արժէքը կը նշանակենք, իբր թէ պիտի ծախէինք ղանոնք: Յետոյ կուգայ

Դրամարկոր

64. — Թէ՛ հնչուն դրամին եւ թէ՛ պանքտոմներուն արժէքը նշանակելով, կ'անցընենք էնվանդէսին մէջ:

Կարասի

65. — Վաճառատան մէջ գտնուած կարասիները, դործասեղան, ցուցափեղի, տոմար, թուղթ եւայլն. — օրուան արժէքով կը նշանակենք եւ որովհետեւ այս կարասիները իրենց արժէքը հետզհետէ կը կորսնցնեն, ամէն տարի սաշափ, օր. համար 10⁰/₀, կ'իջեցնենք անոնց գինէն իբր գլխամաս:

Անւարժ կալուած

66. — Տուն, հող, պարտէզ, այգի եւյլն. ճիշտ կարասիներուն պէս կը գնահատուին, որովհետեւ անոնց պէս ենթակայ են փոփոխութիւններու, երբեմն իրենց արժէքը կը կորսնցնեն եւ երբեմն ալ բարձրացումի կ'ենթարկուին:

Բաժնեթուղթ

67. — Ճարտարարուեստական բաժնեթուղթերը, պարտաթուղթերը եւ նմանօրինակ արժէթուղթերը կը գնահատուին օրուան գինով: Այժմ խօսինք

Տոմարական էնվանթերին վրայ

68. — Որ մէկ կողմէ մեզ պատկանած եւ միւս կողմէ մեր պարտքը եղած բոլոր արժէքներուն տոմարներու համաձայն գնահատուելուն մէջ կը կայանայ (1):

Ռոստոդոյեկն Տիար Յ. Պերպերեան կը գրէ մեզ.

Բիւրակն իր մշակած նիւթերուն պատճառով քաղաքիս շատ մը գործի մարդոց ընթերցման առարկան դարձած է, իր հրատարակած նիւթերուն ամէնէն ուշագրաւը առայժմ մեզ համար հաշուակալութեան բաժինն է: Անշուշտ ամէն

Դատական Քրոնիկ

×

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

12 ՅՈՒՆԻՍ

Կարդացուեցաւ Եռվան Միխայիլիտիի աղերսագիրը, որով ճարտարապետ Բանասօթէ մուրհակով ունեցած տաւր ոսկի պահանջին գանձումը կը խնդրէր: Հարցուեցաւ Բանասօթի թէ ի՞նչ պիտի պատասխանէ: Այս վերջինը յայտարարեց թէ իր դատը պաշտպանելու համար փոխանորդ պիտի կարգէ: Նախագահը հաւանելով այս առարկութեան, միեւնոյն պահուն ցոյց տալով մուրհակը ըսաւ թէ հոն գըտնուած ստորագրութիւնը ի՞նչ էր թէ ոչ, եւ ի՞նչ պատճառ ունի հոն նշանակուած պարտքին վճարումը մերժելու: Բանասօթ ըսաւ որ թէեւ այդ 10 ոսկիի մուրհակը իր ստորագրութիւնը կը կրէ, բայց վեց ոսկի միայն պարտք ունի լաւ

ոք գիտէ թէ ի՞նչ անհուն բարիքներ կը վայելէ վաճառական մը երբ ունի կանոնաւոր տետրակներ, որոնք մէկ բոլորէի մէջ իսկ կը հայլիացնեն իր առեւտրական գործերուն իսկական վիճակը: Երբ կանոնաւոր տետրակներու գոյութիւնը կուտայ այսքան օգտակարութիւններ, անշուշտ անոնց բացակայութիւնը նոյնքան վնասներու առիթ կ'ըլլայ: Հետեւաբար զարմանալի է դիտել որ գաւառացի վաճառականները, որոնք տարեկան ոչ արհամարհելի ճիւղներ ունին, չեն ուզած օգտուիլ կանոնաւոր տետրակներու անօթիտելի առաւելութիւններէն: Անցեալները պատուաւոր վաճառականի մը տետրակները պրոպտել հարկ ելլաւ: Տեսնէիք թէ ի՞նչ սոսկալի լարիւրինթոս մըն էր: Մոռացումներ և վնասներ շատ էին տետրակներուն անկանոնութեանը պատճառաւ: Մեր գաւառացի վաճառականները չեն վարժուած դրագրի դրամ տալ, բայց չեն գիտեր թէ ասոր դէմ ի՞նչ վնասներ կ'ունենան: Երանի թէ Բիւրակնի տոմարակալութեան բաժինը գրգիւ մը ըլլար, որով մեր գաւառացի վաճառականները վարժուէին կանոնաւոր տետրակ ունենալու եւ ասով շատ մը երիտասարդներ ալ ապրուստի համեստ միջոց մը կ'ունենային:

ուրեմն, ըստ նախագահը, քանի որ տասը ոսկիին վեցը կ'ընդունիք, մնացեալ չորս ոսկիին համար կ'արժէ՞ փոխանորդ կարգել, եւ ի՞նչ հարկ կայ այդ միջոցով դործը ձգձգելու, ըսէք թէ ինչո՞ւ համար կը մերժէք չորս ոսկին :

Բանաեօթ յայտարարեց թէ իրենց մէջ սովորութիւն է որ ճարտարապետներուն դնած ատաղձներուն համար միջնորդէք մը կը վճարեն ատաղձի վաճառականները : Ինքը Միխայիլիտիի հետ 2000 ոսկիի չափ առևտուր ըրած է թէ եւ, բայց քիչ ատենի մէջ ըրած առևտուրէն 4 ոսկիի միջնորդէքի մը իրաւունք ունի, որով իր տուած մուրհակին վեց ոսկին միայն կը ճանչնայ : Նախագահը ըսաւ պահանջատէրին թէ Բանաեօթ 4 ոսկին կ'ուրանայ, ի՞նչ պիտի պատասխանէ : Անիկա ալ ըսաւ որ եթէ մէջերնին այդ տեսակ պայման մը ունին, թող երգում ընէ : Նախագահը յայտնեց թէ քանի որ մուրհակով է իրենց պահանջքը, երգումը ըստ օրինի պահանջատէրին կ'իյնայ եւ իր խօսքը ուղղելով Բանաեօթին, հարցուց թէ կ'ուղէ՞ 4 ոսկիին համար Միխայիլիտիի երգում առաջարկել : Բանաեօթ ըսաւ թէ Միխայիլիտի ընտանիքի ու զաւակաց աէր մարդ մ'է, կ'ելնէ սուտ տեղը կ'երդնու և Աստուած կը պատժէ զայն, ու ասով իր խիղճն ալ պիտի տանջուի, որով նախամեծար կը համարի անիրաւ տեղը 4 ոսկի տուածը քան երգում առաջարկել : Ասոր վրայ դատարանը որոշեց որ Բանաեօթ 10 ոսկին վճարէ :

13 ՅԱՆՎԱՐ

Թաթար օղլու Հիւսէին աղա աղերսագիր տալով, պարտքերը ամբողջովին վճարելուն համար, խնդրեց որ իր մասին տրուած անանկութեան վճիռը ջնջուի : Յոյց տուաւ իր պահանջատէրներէն առած խարաները եւ քանի մը պահանջատէրներ ալ, որոնք ներկայ էին, խոստովանեցան թէ իրենց բոլոր պահանջները առած են : Հարցուեցաւ սէնտիք Գրիգոր Մինէճեան եւ Մանաս էֆ. ներուն թէ ի՞նչ պիտի ըսեն : Մինէճեան էֆ. պատասխանեց թէ անանկ Հիւսէին աղայի պահանջումը ի՞նչ է, պատուոյ վերահաստատում (խաթի իթիպար) թէ անանկութեան որոշումին ետ առնուելու : Առևտրական օրինագրքին 216րդ յօդուածը կը տրա-

մազրէ ու վաճառականի մը սնանկութիւնը յայտարարուելէն ետքը, առանց սէնտիքներուն՝ պահանջատեարց հետ անոր իպրա ընելը օրինական չէ:

Սնանկին փաստաբանը պատասխանելով ըսաւ թէ առեւտրական Օրինագրքին 150րդ յօդուածին համաձայն, երբ սնանկ մը իր պարտքերը հատուցանէ, սնանկութեան որոշումը կրնայ ետ առնուիլ: Մինչձեան էֆ. ըսաւ թէ պահանջատէրներէն երեք հոգի միայն ներկայ են, քննարկներուն հետ ինչպէս կարգադրութիւն եղած ըլլալը յայտնի չէ:

Դատարանը բանաւոր նկատելով Մինչձեան էֆ. ի դիտողութիւնը, որոշեց հրաւէր կարգաւ բոլոր պահանջատէրներուն, որպէսզի դատարանին առջեւ յայտնեն թէ իրենց պահանջները ինչ կերպով գանձած են:

×

Կարգացուեցաւ վաճառական Խըիսթօտուլոյի աղերսագիրը Քօսթի Վանկէլի դէմ, որմէ կը պահանջէր մին 1889 թուականով 70 ոսկինոց և միւսը 1891 թուականով եւ 20 ոսկինոց երկու մուրհակներու արժէքը: Հարցուեցաւ պատականին փաստաբանին թէ ինչ պիտի պատասխանէ: Փաստաբանը յայտարարեց թէ երկու մուրհակներն ալ միւրուրի գեւնան եղած են: Խըիսթօտուլոյի փոխանորդը առարկեց որ թէեւ 1889 թուականին 70 ոսկինոց մուրհակը միւրուրի գեւնան եղած է, սակայն 1891 թուականով եւ 20 ոսկինոց մուրհակին ստորագրութեան թուականէն մինչեւ աղերսագիրը տրուած թուականը 15 տարիէն 15 օր պակաս է: Դատարանին նախագահը յայտարարեց որ միւրուրի գեւնանը մուրհակին թուականէն մինչեւ դատարան ներկայացուած օրը կը հաշուուի, աղերսագրին թուականը կարեւորութիւն չունի, որով այդ թուովն ալ միւրուրի գեւնան եղած է:

×

Այլուրի վաճառական Քարասուլ էֆ. աղերսագիր մը տուած էր, որով կը խնդրէր սնանկ Քսենոֆօն Բսիլիտիի պարտուց արձանագրութեան տոմարին մէջ 75 ոսկի եւս աւելցնել, Քարասուլ էֆ. ի փաստաբան Պէհրամ էֆ. յայտարարեց թէ 150 ոսկիի մուրհակով մը Քահիֆիք Տուշունի ատեն ներկայացած էին եւ արձանագրել կ'ուզէին: Սէնտիքները 75 ոսկի միայն արձանագրեցին, առարկելով թէ

սնանկին տոմարին մէջ գրուածին համաձայն Քարասուլ էֆ. իր պահանջքին 500/0 Ը նուիրեր է պարտականին: Եւ որովհետեւ այդ տեսակ նուէր մը գոյութիւն չունի եւ սնանկին տոմարն ալ նօտարութեան կողմէ վաւերացած չէ, մնացեալ 75 ոսկիին արձանագրութիւնն ալ կը խնդրուի:

Դատարանը այս մասին սէնտիքներուն յայտարարութիւնները լսելէ ետք, այդ տեսակ նուէր մը բրած չըլլալուն համար Քարասուլ էֆ. ին դատարան գալով երդում ընելուն որոշում տուաւ:

Վաճառատունի Կեանքը

Վաճառականական թղթակցութեանց մէջ

- Գործածուած համառօտագրութիւններ

[Շար. նախորդ Թիւէն եւ վերջ]

dr. debtor պարտի, պարտական

dwt. pennyweight ոսկեայ և արծաթի կշիռքի չափ
մը, իբր 1/2 տրամ

d'y delivery յանձնելի

e. o. e. errors and omissions accepted սխալմունք եւ
մոռացութիւնք ընդունելի են

e. g. exempli gratia օրինակի համար

encl. enclosure ներփակեալ

etc. et-cetra ևայլն

f. o. folio, page էջ, երես

f. o. b., fob free on board առանց ծախքի ապրանք
մը մինչեւ շոգենաւ

g. p. o. general post office ընդհ., կեդր. նամակ.

i. e. id est առիկա է

inst. instand ներկայիս, ներկայ ամսոյս

int. interest շահ

- inv. invoice հաշուեգիր, հաշուեցուցակ
i. o. u. I owe you պարտական եմ ձեզ
l. c. letter of credit վարկագիր, վարկ բանալու նամակ
led. ledger մայր տոմար
lb. libra pound կշիռքի չափ մը, 142 տրամ
Ld., Ltd., Lim. limited սահմանեալ
memo. memorandum յիշատակագիր
mo. month ամիս
n. b. notabene գէշ տեսակ, ոչ աղէկ
nem. con. nemine contradicent առանց ուէ պատճառի
No. number. թիւ
o/a on account ի հաշիւ, առ հաշիւ
% by the hundred հարիւրին
oz. ounce չափ կշիռքի, 9 տրամ
pd. paid վճարուած
per pro., p. pro., p. p. per procurationen ի դիմաց
ստորագրել
p. c post card քարդ փոսթալ
pr. premium վարձք, բաժնեգին
pn. promissory-note մուրհակ, խոստմնագիր
p. o. post office նամակատուն
p. o. o. post office order մանտափոսթ
pp. page գրքի երես
p. f. pro-forma նախաձեւ
pro for համար
prox. proximo հետեւեալը
p. s. post scriptum յետ գրութեան
p. t. o. please turn over հաճեցէք դարձնել միւս կողմը
qy. query հարցում
rcd. received ընդունուած
rept. receipt ընկալագիր
re regard նկատմամբ
reg. registered յանձնարարուած նամակrecommandation
ret. returned ետ դարձուած

ry. railway երկաթուղի
 sec. secretary գրագիր, քարտուղար
 s. s. s/s. screw steamer պտուտակաւոր շոգենաւ
 stg, stlg. sterling իսկական, հարազատ. Անգլ. ոսկ-
 ւոյ և արծաթ դրամի
 telgm. telegram հեռագիր
 U. K. United Kingdom Անգղիա
 U. S. A. United States of America Միացեալ Նահանգ-
 ներ Ամերիկայի
 viz. videlicet այսինքն, անուանական
 vol. volume հատոր
 £. S. D. Libra solidi denarii Pound, Shilling and Pence
 ult. ultimo անցեալին, անցեալ տմսոյն

ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ

Գերման Առեւտրական Լեզուի

Ա. Ս. Ս. Ս.

Գ. ՀԱՏՈՒԱԾ

ՄՈՒՐՀԱԿԻ ԵՒ ՏՈՄՍԱԿԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ

×

Gut für № 927

Կաթ թիւ Մ. 927

Der Leipziger Bank zahle. gegen diesen Check aus meinem
 Եւ Լայպցիկե Պանկ ցալէ իկէն դիւն Զէ անս Ժայն

Guthaben.

Կաթնային.

Nein hundert sieben und zwanzig Mark

Նոյն հարսիւթի պէտք ունի ցալցիկ Մարտ

an Herrn A. Weis oder Inhaber.

ան Հէւն Ա. Վայս օրէն ինհապեր .

Hamburg den 3 März 1906.

B. Hoffmann.

Համբուրգի րէն 3 Մէրց 1906

S. Հօֆման .

Պ . Վ . Մ . 927

Լայբցիկի պանքան հաճի վճարել այս չէքովս իմ պահան-
ջէս

..... Ինը հարիւր քսան եւ եօթ մարք

Տիար Ա. Վայսի կամ կրողին .

Համպուրկ 3 Մարտ 1906

S. Հօֆման

Hierdurch ersuche ich die Herren Gebrüder M. Rode in
Հիւրդուրքի եւրոպէի ին րէ. Հիւրդուրքի եւրոպէի Ն. Ռօդէ ին
Münich gegen diese Anweisung an Herrn B. Siegfried die
Միւնիխի կէկէն րէնէ Անվայսնի ան Հիւն Պ. Սիգֆրէդ րէ
Summe von tausend Franken zu bezahlen, und mir solche in
Սումմէ ֆուն Բաւարիայի Գաւառի յոստիւնի, աւոր Բաւարիայի ին
Rechnung zu bringen, laut oder ohne Bericht.

Ռիւրդուրքի յոստիւնի լաւի օրէն օնէ Պիւրդուրքի .

Paris den 8 August 1906

Ե Siegel.

Բարիս րէն 8 Աւգուստ 1906

Է. Սիգֆրէ

(Այսու) կը խնդրուի Միւնիխ Տեարք Եղբարք Ն. Ռօդէ
այս հրամանագրովս Տիար Պ. Սիգֆրիտի հազար ֆրանքի
գումարը վճարել եւ զայն իմ հաշուոյս անցընել ըստ կամ ա-
ռանց ծանուցման :

Ֆարիզ 8 Օգոստ . 1906

Է. Սիգֆրէ

In der Leipziger Messe dieses Jar zahlen wir gegen
Ին րէն Լայբցիկի Միւնի րէնէ Եւրոպիայի ին
diesen Solawechsel an die order der Herren B. Frank und Sohn
րէնէ Ալեքսանդրէ ան րէ օրէն րէն Հիւրդուրքի Պ. Գաւառի աւոր Սիգֆրէ

die Summe von.

դի Սուս ֆոն.

Zwei tausend Märk

Յէյ Բաւար Մարկ

den Wert haben wir von denselben in Waren erhalten.

դի Վերն հապէն դի ֆոն դենսելլէն Ին Վարեն Էնհալթեն.

Zürich den 6 Mai 1906

Շ. und Յ. Adler

Յուրիկ դի 6 Մայ 1906

Է. և Յ. Ադլեր

Այս տարուան Լայրցիկի տօնավաճառին (պարտինք) վճարել մենք այս պարտամուրհակով Տեարց Պ. Պրանքի եւ որդւոյն կամ հրամանին

..... Երկու հազար մարքի
գումարը, փոխարժէքն անոնցմէ վաճառք ստացած ենք:

Յուրիկ 6 Մայիս 1906

Է. և Յ. Ադլեր

Առեւտրական Քրոնիկ

Մանչէսթրի հրապարակը

Մանչէսթրի կը գրեն մեզ Յունիս 15 թիով:

Մեր հրապարակին վրայ մանիֆաթուրայի ընդարձակ գործերը աւելի Հնդկաստանի հետ կ'ըլլան, որ այս շաբթու կարեւոր գնում չըրաւ: Ընթացիկ տեսակներու վրայ միայն քիչ մը գործ եղաւ: Գործարանատէրները հաստատուն կը պահեն իրենց գիները, թէեւ խնդրանքը համեմատաբար առաջուընէ քիչ է: Ամէնէն աւելի պէտք եղած տեսակները միայն կը հայթայթուին: Ընդհանուր առեւտրական հրապարակը հանդարտ է: Արեւելքի, Հարաւային Ամերիկայի եւ տեղական սպառումի համար միայն քիչ մը գործ եղաւ: Եթէ գիները իջնեն, աւելի մեծաքանակ առուտուրներ կ'սպասուին:

Թէեւ բամբակ արտադրողները գին չեն կոտրեր, Պատմայի, քառալըժի եւ ներկուած կտաւներու վրայ քիչ շատ գործ եղաւ Աստաուցուի վրայ առաջուընէ քիչ մը նուազ վաճառում եղաւ: Ամերիքանին գիները հաստատուն են: Յունիս 14 ին բամբակին գինը մէկ միութիւն վրայ դրաւ:

Ծախուեցաւ 10,000 հաի բամբակ, Մանածին գիները հաստատուն են, Թէեւ կարեւոր գործ մը չեղաւ: Մանածիններուն տուած պայմանաժամերէն աւելի շուտ յանձնում կը պահանջուի, որուն համար գործարանները աւելի գին կը պահանջեն:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կօնկնի մեր թղթակցէն. —

Կէօնէն երկրագործական կեդրոն գիւղաքաղաք մը ըլլալուն, վաճառականութիւնն ալ բաւական դարգացած վիճակ մը ունի եւ օրէ օր յառաջդիմելու վրայ է: Արտածող վաճառականք Պանտրմայի հետ կը գործեն, որովհետեւ Կէօնէնի ամէնէն մօտիկ նաւահանգիստն է, հաղիւ 6 ժամ հեռաւորութիւն ունի, իսկ ներածողք Թէ՛ Պանտրմայի եւ Թէ՛ Պոլսոյ հետ կը գործեն: Մեր արտադրութիւններն են ցորեն, գարի, բակլայ, վարսակ, եգիպտացորեն, ծխախոտ, խոզակ, չըջակայ անտառներէն ընտիր ատաղձ, որսի կենդանեաց ու դառնուկի եւ ուլի մորթեր: Ծխախոտի մշակութիւնը մանաւանդ օրէ օր զարգանալու վրայ է, և տեսակին համեմատ 1-4 զրուշ գին կը տրուի: Եթէ վաճառական մը հոս գայ ծխախոտ գնելու, աղէկ գործ կը տեսնէ: Անցեալ տարի Սելանիկէն հրեայ վաճառական մը եկաւ եւ 30,000 քիւ ծխախոտ գնեց, որով երկրագործը քիչ մը ուրախացաւ: Այս տարի ալ, անցեալ տարուան 1500 արտավար մշակութեան փոխարէն, 6500 արտավար ծխախոտ ցանուած է, սա յոյսով Թէ ուրիշ վաճառականներ ալ կուգան: Այս տարուան ծխախոտի բերքը մէկ միլիոն քիւօ կը յուսացուի, որովհետեւ օդերը աղէկ կ'երթան. — Շերամիսն վիճակը անցած տարուընէ աղէկ է: Խոզակները հաւաքուելու վրայ են: Այս տարի 18-20,000 քիւէ ըլլալ կ'ենթադրուի:

Յօրենի հրապարակը

Այս տարուան բերքին աղիվոճ գիները բարձր են եւրոպական հրապարակներուն վրայ: Օգերուն բացուելէն ի վեր, յուսացուած քանակութիւնը ձեռք չբերուեցաւ: Յըրանսայի մէջ, բացի հարաւային երկիրներէն, լաւ բերք մը կը յուսացուի եթէ օգերը տաք ըլլան: Աւստրիոյ մէջ բերքը գոհացուցիչ չէ: Ռումանիոյ մէջ վերջին անձրեւները 15—20% վնասեցին ցորենի բերքին: Ռուսիոյ արեւմտեան կողմը՝ ցորենին վիճակը գոհացուցիչ է, իսկ կեդրոնական գաւառներուն մէջ՝ անգոհացուցիչ: Գալով Ամերիկայի, այս տարուան արտադրութիւնը թէեւ 1904էն աւելի է, բայց անցած տարուան արտադրութենէն քանի մը միլիոն հարիւրալիտր պակաս պիտի ըլլայ: Այսու հանդերձ, ներքին ըսպառումը շատնալուն համար, այս տարի Ամերիկա 45 միլիոն գրիւ (35 լիպրա) պիտի կրնայ արտածել, մինչ անցած տարի 95 միլիոն արտածած էր: Այս պատճառաւ եւրոպայի ցորենի պէտքը հոգալ կը մնայ Ռուսիոյ, Հնդկաստանի եւ Արժանդինի:

Պոլսոյ մեջ. — Անցած չարթու Պոլիս եկաւ 1940 թօնօ կակուղ եւ կարծր ցորեն, 1320 ը Ռումանիայէն, 50 Ռուսիայէն եւ 570 ը Անատոլուէն: Նմանապէս եկաւ 8910 պարկ ալիւր, 2250 Օտեսայէ, 4630 Ռումանիայէ, 300 Պոլիկարիայէ, 150 Մարսիլիայէ, 80 Սամոնէ, 400 Անատոլուէ, 1100 Իզմիտէ: Գիներն են Անատոլու, կակուղ, հֆսրա օխան 40 փարա, Ա. տեսակ 38½, Բ. տեսակ 35—38, խառն 33½—35, կարծր Անատոլու Ա. տեսակ 39—40, Բ. տեսակ 38—39, Գ. տեսակ 35—36, Պրաիլիա 36—39: Ալիւրի գիներն են. Օտեսա Ա. տեսակ 95—100, Բ. տեսակ 88, վառնա Նօ. 2, 75—76, քրմա 69—70, Պրաիլիա Նօ. 3, 4, 5, 6—77, տեղական քրմա Ա. տեսակ 71—72, Բ. տեսակ 67—68 զրուշ պարկը, Լ. Օսմ. 100էն:

Թեփը 15½ փարա օխան:

ՄՈՐԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Այս չարթու Անատոլուէն կովու մորթ չեկաւ: Հրապարակը ամուր է: Օխան 8—8¼ զրուշ ոսկեդրամ: Ծանր տե-

սակները կը փնտռուին եւ կ'արժեն 6—6½ շրուշ: Ոչխարի մորթին գինները բարձր են: Զոյգը կ'արժէ 25—27 շրշ. ոսկեզրամ, թէեւ բնաւ գործ չեղաւ: Գառնուկի մորթ չկայ: Գինները բարձր են: Զոյգը կ'արժէ տօն 25—26 շրուշ:

Շերամին վիճակը

Իզմիսի մեջ. — Շերամաբոյծները Յունիս 5էն մինչեւ 8' 3500 քիւ թարմ խոզակ ծախու հանեցին, քիւօն 16—18½ շրուշ տեսակին համեմատ: Արտադրութիւնը որակի եւ քանակի տեսակէտով գոհացուցիչ է:

Իզմիրի մեջ. — Անցած շաբթու 10,500 քիւ խոզակ եկաւ հրապարակ եւ նախորդ շաբթուան գիներով ծախուեցաւ:

Էսթրնէի մեջ. — Այս շաբթու 30,000 քիւ հրապարակ հանուեցաւ եւ Օսմ. ոսկին 123էն 17—18 շրուշի ծախուեցաւ: Մաս մըն ալ, վար տեսակ, 13—14 շրուշի ծախուեցաւ:

Կիւմիւլճիկի մեջ. — Անցած Բշ.օր սկսաւ միզանը եւ ծախուեցաւ 6000 քիւ խոզակ 18—25 շրուշէն: Գնող. քիչ կայ, ընդ ամէնը 4—5 հոգի: Երկու հոգի սերմնցու կը գնեն եւ միւսները ծախելու համար: Ընդհ. արտադրութիւնը համեմատաբար քիչ է այս տարի:

Մէրսիքի հրապարակը ⁽¹⁾

Եալընըզեան — Պախքիյաւեան. — Արմտիքի, չուշմայի, գաղթաբերքի գործեր: Գորգի վաճառում: Մասնաճիւղի Գըրլէհիր, Յանձնարարական գործառնութիւններ:

Ն. Եսայեան եւ ընկ. — Մորթի, մեղրամամի, արմտիքի գործեր: Արտածութիւն ապուխտի: Յանձնարարական գործեր Կեսարիոյ, Ատանայի, Իւրքիւպի. Գարամանի, Նիյաէի հետ:

Միհրան Քեահեաեան. — Արմտիքի, գաղթաբերքի, մորթեղէն ամէն տեսակ արտադրութեանց, կտաւեղէնի եւն. գործառնութիւններ:

Յակոբ Մանուկեան. — Բուրդի, գաղթաբերքի, ֆիթրեի եւն. գործառնութիւններ Կեսարիոյ եւ չըջակայից հետ:

(1) Շարունակութիւն նախորդ թիւէն:

Յակոբ Քարիաֆեան. — Խուրտավաթ, դաղթարերք, ներկ, ապուխտ, մորթ եւ գորգ:

Կերեֆնեղեան եւ Խաչատուրեան. — Էլէէրէկի եւ Կեսարիոյ հեա գործառնութիւններ բուրդի, մեղրամոմի, ֆիքրեի վրայ:

Իսպէնչեան եւ Ճօջեան. — Արմաիք եւ գորգ:

Ընդեղէնի հրապարակը

Շիրայէ եւ Հոռոգոսէ եկաւ 1674 կողով *soufarsku*, եւ առաջինը 60—70 փարաի, իսկ երկրորդը 70—80 փարաի ծախուեցաւ: Աղէքսանդրիայէն ալ եկաւ 163 կողով եւ ծախուեցաւ 60 փարաի: Իզմիրէ եկաւ 16 կողով պամիա, եւ ծախուեցաւ 1000 հատը 60 էն 30 զրուշ: Եկաւ նաեւ 20 կողով պասինճան եւ ծախուեցաւ Քարշու Եաքայի վաճառքին 100 հատը 125—100 զրուշ, իսկ Նազլըի վաճառքին 100 ը 27½—25 զրուշ:

Հաւկիթի հրապարակը

Ատաբաղարէ, Քէօթահիայէ, Պանարմայէ, Ինէպօլուէ եւ Պարթնէ 725 կողով հաւկիթ եկաւ այս շաբթու եւ 440 ը երկաթուղիով Եւրոպա զրկուեցաւ: Առաջին տեսակին գինն է 17½ զրուշ. Բ. տեսակինը 14-15 զրուշ:

Արտածութիւն

Այս շաբթու ծախուեցաւ 20 կտոր ԱՅԻՈՆ, որուն 9 սնտուկը գնեց Մ. Նաֆաւուրա 125 զրուշէն, 2իւէի եւ Թօքատի վաճառք, 10 սնտուկը գնեց Մ. Ռօսիդի 130 զրուշէն: Մալաթիոյ վաճառք եւ 1 սնտուկը, Գոնիայի վաճառք, գնեցին Ս. Կիւրպէնկեան որդիք, 90 զրուշէն:

Ծախուեցաւ նաեւ 1664 հակ Թիֆթիկ:

Մ. Ֆերնանտէզ գնեց 92 հակ Եօզդատ, Գարահիսար 18 —19¾—20½—22¼ զրուշէն:

Մ. Թօմաս Յօֆս, 620 հակ, Եօզդատ, Ագշէհիւր, Էսկիւէհիւր, 20½—20¾—21¼—21¾—22½:

Գասապեան եղբ., 646 հակ Ըլլըն, Եօզդատ, Սիվրիհիսար, 19—19½—20¼—20½:

Ա. Գասապեան 50 հակ Պէյրազար, $24\frac{1}{4}$;

Բ. Մահմուդեան 156 հակ Մատէն, Բօլաուլը $20\frac{1}{4}$ — $20\frac{3}{4}$;

Պ. Իքշիկձեան որդիք 100 հակ Թօսիա $19\frac{1}{2}$;

Այս շաբթու 300 հակ ԲՈՒՐԳ ծախուեցաւ շողենու յաւճնելի $7\frac{3}{4}$ զրուշ Էնկիւրիի եւ Էսկիշէհիւրի ապրանք, Ծախողները Թէեւ $7\frac{7}{8}$ —8 զրուշի տալու տրամագիրը են. բայց հրապարակը Թոյլ ըլլալուն համար, գնողները $7\frac{1}{2}$ — $7\frac{3}{8}$ Էն աւելի տալու չեն յօժարիր :

ՊՈԼՍՈՅ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍԵԸ

Յունիս 14էն մինչեւ Յունիս 23 Պոլսոյ նաւահանգիստը եկած են կամ կ'սպասուին հետեւեալ առեւտր. շողենաւերը. —

ԼԱՅՈՆԹէՆԻ շողենաւը Յունիս 14, ՀԻՆՏ Է ՌԻՅՈՅԻ՝ Այեքօ Յունիս 18, ՃՕԼԻԻ Սարակոսա Յունիս 19, ՏՕՅԶԷ ԼԷՎԱՆԹԷԻ՝ Լեքսոս Յունիս 11, Ինպրոս 23, Թենոս 24, ՄԷՍԱԺԸՐԻԻ Սաղաշիէն Յունիս 16, Քօրսուան 18, ՊԻՇՄԷՐ ԱԹԼԱՍԻ Էկիմա Յունիս 11, ՅՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՈՅԻ Ասօնիս Յունիս 15, ՀՕՅՄԱՆԻ Աթեյա Յունիս 12, ԱԻՍՏՐ. ԼՕՅՏԻ՝ Թաշիա Յունիս 15, Օրիոն 16, Կօրիցիա 19, ԲԱՔԷԻ Անաքօշի Յունիս 13, Ուեսսեպու 12, Հեմօր 21, ՅՐԷՍԻՆԷԻ Էսթերե Յունիս 22:

Տասնեւհինգ օրէ ի վեր կ'սպասուէր և վերջին անգամ Յունիս 15ին ծանուցուած էր Սիմի օֆ Բէրթ շողենաւին ժամանումը, Սակայն մինչեւ Հինգշաբթի երեկոյ, գործակալութիւնը, Քիլքրիսթ Վալքէր, շողենաւին ո՛ւր գտնուելու մասին հեռագիր մը չէր ստացած:

Բարձրակ 14 Յունիս

Պատրաստ 5. 85

Յուլիս — Օգոս. 5, 77 Հոկտեմ. — Նոյեմ. 5, 55

Օգոստոս — Սեպտեմ. 5, 88 Յուն. — Փետրուար 5, 55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐԻ ԳՐԱՆՐԸ

Լոնսոնի վրայ չէք 1 Անդգ. ոսկի	109. $22\frac{1}{2}$	զրուշ
Բարիզի » » 1 Օսմ. ոսկի	22. $96\frac{1}{2}$	Փրանք
Պեռլինի » »	18. 70	մառք
Վիեննայի » »	21. 95	քուրոն

Սինկէրի Գեղարուեստական 4րդ ցուցահանդէսին բացումը կատարուած է Բերա, Պօն Մարշէի դիմաց, Ընդ. Տընօրէնութեան սրահներուն մէջ, Յուցահանդէսը ամէն օր բաց է եւ մուտքը ապառ:

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իիթիձեան | Տպագր. Ն. ՊէրՊէրեան Եի Որդի

ՊԵՐՖԵԿԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՆԱՆԹԻ ՄԷՋ

BISCUITERIE NANTAISE

Այս աշխարհածանօթ
գործարանին պիսքիւ-
ին եթէ անգամ մը փոր-
ձուելով բազդատուի,
պիտի հասկցուի թէ
միմիայն կարագով,

ալիւրով, հակիթով պատրաստուած է. Նանթի այս փրան-
տական գործարանը, տեսակ տեսակ ընտիր պիսքիւններէ
զատ, կ'արտադրէ նաեւ սօնական, անուան եւ. հարսանեաց
օրերուն համար յատկապէս հրամցուելիք սքեսիալիդեներ,
ինչպէս ԲԷՇԷ ՄԻՆԵՅՈՆ, ԷՔՕՐՍ ՏՕՌՈՒՆԺ, ՄԱՏԼԷՆ, ՏՕՆ
ԺՈՒԱՆ եւ այլն, կը գտնուի Բերա, Պոլիս եւ այլուր:

Կեդրոնացեղին. — Կ. Պոլիս, Ֆնսզլեան խան

Dépôt général — Foundouklian han, Stamboul, Cons/ple
24-10

Օ ԲՈՒՅՈՒՆ

Մեքենական առաջնակարգ Գործատուն

Լուացֆի, արդուկի, ֆոլայի

97. ԲԵՐԱ ՏԷՕՐՐ ԵՕԼ ԱՂՋԸ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ԵՕԳՈՒՇ 97.

Օ ԲՈՒՅՈՒՆ Գործատունը կ'ստանձնէ ամէն տեսակ ճեր-
մակեղէնի լուացք, արդուկի եւ քօլա, նշանարան ունենալով:

Մաքրութիւն

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

Ճշտապահութիւն

11-24

Գ. Եւ Եղբարք Ճիշտութեան

Հալէպի մէջ կ'զբաղին իտալական գապօթի եւ կտանե-
րու, երբեմն ալ մանածի ներածութեամբ եւ զիրամատչելի
պայմաններով գաւառաց հետ յանձնարարական գործերով:
Կը վաճառեն ուրիշի հաշուոյն ներքին բերքեր, ապրանաց
տեսակին համեմատ հարիւրին 50 էն 75 փոխառուութեամբ:

Չորս Աւետարաններու ծագումն ու վաւերականութիւնը,
գոր գրած է ՂԵԽՈՆԴ Վ. ԴՈՒՐԲԱՆ, Հաստատելու, Համար
Թէ չորս Աւետարանները ականջալուր եւ ականատես անձե-
րու ձեռամբ պատրաստուած զրքեր են եւ հիմն ու կռուանն
են քրիստոնէական աստուածային կրօնի:

ՊԱՂՏԱՏ

Երկար սարիններէ ի վեր հաստատուած այս վաճառա-
տունը կ'ըզաղի իր հաշուոյն առանձին առեւտրական գործե-
րով, եւ մասնաւորապէս իր քաղմաթիւ յաճախորդաց հաշ-
ուոյն ամէն տեսակ ներածելի եւ արտածելի ապրանքաց գոր-
ծառնութիւններով, Լաւագոյն գներով եւ պայմաններով կը
վաճառէ իրեն հասած ներածելի ապրանքները, եւ նոյնպէս
կը գնէ եւ փութով կը զրկէ յանձնարարուած տեղակաւ ապ-
րանքները: Երկարատեւ փորձառութեամբ, ուղղութեամբ եւ
ամենայն հոգածութեամբ խնամելով իր յաճախորդաց օգուտ-
ները, արժանացած է միշտ անոնց գոհունակութեան: Սոյն
վաճառատան վրայ հարկ եղած տեղեկութիւնները կարելի է
ստանալ Պապտատի բոլոր պատուարս վաճառատուններէն եւ
մանաւանդ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆԻՍՅԷՆ:

Гуајер З. Бухенуели

7 U 2 S U S

David A. Tathéossian

Bagdad

ԳՐԱԴՄԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՍՄԵՆՍԱՃՈՒՆ ՀԱՒԱՐՑԱԾՈՑ

Մեր քով միշտ պատրաստ կը գտնուի թուրքիոյ բօսթայի պաթալ հլած բուլերու հին եւ նոր ամէն տեսակէն, 30—40,000 հատ եւ Եւրոպական ամէն բուլերէն, 10—15,000 Ալանք որ բուլի սիրահար են, թող դիմեն մեզի եւ իրենց ուզած տեսակները յայտնեն, կը պատասխանենք երբ իրենց նամակին յիշ 10 փարանոց բուլ մը ղենն:

Հայր. — ՊՈՂՈՍ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ. —

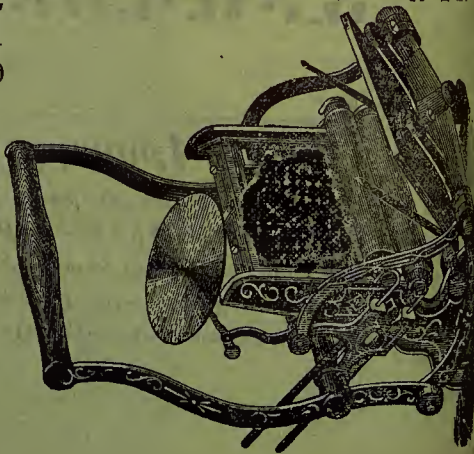
2-2

Գալստի — Պալստի

Գաւառները հաստատւած վաճառականներ, յանձնակատարներ, գործակեր, դպրոցի պատեօնութիւններ միշտ պէտք ունին տպագրական գործեր պատրաստել տրու, բայց կը շտաւարին մտածելով քե որո՞ւ յանձնարարեն զանոնք որ ածան. մասնու եւ փութով կատարուին: Անոնց տարազոյն միջոցն է դէմէլ ուղղակի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՐԱՅԵՐԻՆ

Տղարանը, որ յանձնարարությունը ստացածին պէս մահուր եւ հաշակուոր ձեռով կը պահարսէր, ապահով ծառերէ կը կտակէ եւ յաջորդ քրքուստով իրենց հերոջ կը վերադարձնէր։ 5 դր. անց յանձնարարութիւնը 500 դր. անցից հաւր ինտուէլ ու արարութեամբ կը պահարսէր։

ԲԻԻՐԱԿՆ

Ե Ա Ր Ա Ռ Ա Ռ Ե Ր Ր

«PURAGN»

Թիւ 22

«پوراگن»

REVUE ARMÉNIENNE

Bab-Ali Djaddressi, N°. 38

24 ՅՈՒՆԻՍ

1906

ارمنيجه غرضي
باب عالی جاده سنده؛ نومرو 38

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան բաժնեգին, կանխիկ դ2. 60
Վեցամսեայ » » 30
Եռամսեայ » » 15
Միամսեայ » » 5
Ծանուցումներ կ'ընդունուին ղիւ-
րամատչելի պայմաններով

Տարեկան բաժնեգինը կանխիկ վը-
ճարողը կ'ստանայ
1. — Հինգ հատոր Մէհէսէ
2. — Հարիւր այցաքարտ
3. — Ծանուցումի մը իրաւունք
2 բաժանորդ զտնողին Է+0 ԴԸ Բ-Է մը

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՃԱԳԱՌ ԿԱՅՍԵՐ ԲԱՐՁՐ ՀԱԴԱԾՅԹԻՒՆԸ
ՇԵՐԱՄԻ ԱՅՍ ՏԱՐԻՍՆ ԲԵՐԺԸ. — Բաղդատական
Ուսումնասիրութիւն

Ի՞՞՞՞՞՞ Է Taux hors banque Ը

ՊԱՆԴԱՅԻ ԴՈՐԾԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — Զէք, Հրա-
մանագիր, Վարկագիր

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻ ԿԵՄԵՐԸ. — Տոկոսի հաշիւներ պարզ
Ցաւելումով. — Զէքին եւ Պանքտոմսին տարբերութիւնները

ԴԱՏԱԿԱՆ ԴԵՐՈՒՆ. — Առեւտրական Բ., Ծովային եւ
Պատժական Վերաքննիչ Դատարաններու առջեւ տեսնուած
Դատեր

ԴԱՐՄԱՆԵՐԸ ԱՌԱՅՏՐԱԿԱՆ ԼՅՁՈՒ. — Մուրհակի
օրինակներ

ԱՌԱՅՏՐԱԿԱՆ ԴԵՐՈՒՆ. — Մանիֆատուրայի հրապա-
րակը. — Շերամին վիճակը. — Ընդեղէնի եւ արմտիքի
հրապարակները. — Պոլսոյ նաւահանգիստը. — Պոլսոյ վա-
ճառականներուն եկած ապրանքները

Համար 4 (1) փարս

Համար 40 փարս

100 ին 5

Ռէքլամը, որ առեւտրական ու ճարտարական գործունէութեան մէկ մասնաւոր արտայայտութիւնն է, 500 միլիոն տօլարի կամ աւելի քան $2\frac{1}{2}$ միլիառ ֆրանքի ծախք մը կը պատճառէ Ամերիկայի մէջ: Ռէքլամի զարգացումը զուգընթաց է վաճառականութեան բարդաւաճման հետ: Ժամանակաւ իրր առասպելական կը նկատուէր Ֆէյրպանք եւ ընկ. անուն կռօրդի գործարանին վճարած 3000 տօլարը իրր ծանուցման գին: Այսօր այդ գործարանը տարին 750 հազար տօլար կամ $3\frac{1}{2}$ միլիոն ֆր. կը ծախսէ Ռէքլամի համար, եւ ասիկա միակը չէ իր տեսակին մէջ: Հանդէսները կամ պարբերական թերթերն են որ ամէնէն բարձր գիները կ'ստանան ծանուցումներ հրատարակելու համար, որովհետեւ անոնք ամիս մը կամ 15 օր կը մնան սեղանի վրայ: Կենթադրուի թէ Ամերիկացի վաճառական մը միջին հաշուով իր շահուն 100ին 5ը Ռէքլամի կը յատկացնէ:

[Կը շարունակուի]

Ամսդէլի Գարեջուր

ԳՈՐԾԱՐԱՆ. ՅԱՄՍԻՆԻՏԱՄ (ՀՈՒԱՆՏԱ)

Միմիայն ընտիր գարիէ և հմուէ (houblon) չինուած այս առաջնակարգ գարեջուրը անուանի բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած է իր սնուցանող, կազդուրիչ և զովացնող հանդամանքներուն պատճառաւ:

ՀՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ Foundouklian Han, Stamboul

ԾԱՆ. — Կը խնդրուի ուշագրութիւն ընել վերի մարհային: Ամսդէլի գարեջուրը Պոլիս կը ներածուի միմիայն շիշերով: Ուրիշ գարեջուրներու պէս չափաւորով չի բերուիր եւ հոս շիշերու մէջ չի դրուիր: